

PATRONI ROKU 2021

27 listopada 2020 r. Sejm ustanowił patronów 2021 r.
Podczas trzeciego dnia 21. posiedzenia Izba uhonorowała:
kard. Stefana Wyszyńskiego, Stanisława Lema, Cypriana Kamila Norwida,
Krzysztofa Kamila Baczyńskiego oraz Tadeusza Różewicza.

2021 będzie także rokiem Konstytucji 3 Maja.

Stanisław Lem

Tekst uchwały:

„W swoich rozważaniach nad kondycją współczesnego człowieka, skutkami postępu technicznego i cywilizacyjnego dostrzegał wiele zagadnień fundamentalnych dla kultury i myśli współczesnej. Przestrzegał przed negatywnymi skutkami technicznego rozwoju cywilizacji, a jego prace teoretyczne i prognozy futurologiczne mają znaczący wpływ na definiowanie miejsca ludzkości we wszechświecie i prognozowanie jej losu”.

A handwritten signature of Stanisław Lem in black ink, written in a cursive style.

Stanisław Lem, najwybitniejszy przedstawiciel polskiej fantastyki i jeden z najpoczytniejszych pisarzy science-fiction na świecie, autor m. in. *Cyberiady*, *Solaris* czy *Bajek robotów*.

W 2021 roku przypada 100. rocznica urodzin.

Stanisław Herman Lem

(ur. 12 lub 13 września 1921 we Lwowie, zm. 27 marca 2006 w Krakowie).

Jest najczęściej tłumaczonym polskim pisarzem, a w pewnym okresie był najbardziej poczytnym nieanglojęzycznym pisarzem science-fiction, mimo małego odbioru w Stanach Zjednoczonych. Jego książki przetłumaczono na ponad 40 języków, osiągnęły łączny nakład ponad 30 milionów egzemplarzy.

Jego twórczość porusza tematy takie jak: rozwój nauki i techniki, natura ludzka, możliwość porozumienia się istot inteligentnych czy miejsce człowieka we Wszechświecie. Dzieła Lema zawierają odniesienia do stanu współczesnego społeczeństwa i refleksje naukowo-filozoficzne na jego temat.

Otrzymał kandydaturę do literackiej Nagrody Nobla. Ostatecznie przyznano ją jednak Czesławowi Miłoszowi w 1980 r.

Był odznaczony między innymi medalem „Gloria Artis” i najwyższym polskim odznaczeniem państwowym Orderem Orła Białego.

Jego nazwiskiem nazwano planetoidę oraz pierwszego polskiego satelitę naukowego.

Był filozofem amatorem, miał swoje oryginalne pomysły literaturoznawcze, politologiczne, ale żył w ustroju, w którym nie mógł zostać naukowcem.

Cała twórczość Stanisława Lema to siłowanie się z największymi zagadkami ludzkiego istnienia.

Napis na jego nagrobku głosi: *Zrobiłem, co należało, inni niech zrobią lepiej.*

CYTATY

Stanisław Lem

Wszyscy są przesądni, choć nie wszyscy o tym wiedzą.

*Sporządzić mogę wszystko, co mi przyjdzie do głowy [...],
ale znów nie wszystko do niej przychodzi.*

*Każdy obraz świata zawiera luki,
lecz dla tych którzy go utworzyli, są niedostrzegalne.
Niewiedza o niewiedzy towarzyszy nieustępliwie poznaniu.*

Tadeusz Różewicz

Tekst uchwały:

„Filozoficzna i egzystencjalna głębia obecna w twórczości Różewicza ma charakter uniwersalny, dzięki czemu nie tylko trafia do odbiorców z całego świata, ale jeszcze długo będzie oddziaływać na współczesną literaturę polską”.

A photograph of a handwritten note on a piece of paper. The signature reads "Tadeusz Różewicz" in cursive. Below the signature, the date "17 V 2003 r." is written. At the bottom left of the paper, there is a small stamp that reads "AMITYWARIAI AHICIS".

Tadeusz Różewicz
17 V 2003 r.

Tadeusz Różewicz, wybitny polski poeta, dramaturg, prozaik i scenarzysta, głęboko związany z losem pokolenia wojennego, baczny obserwator życia codziennego, społecznego i politycznego.

W 2021 r. przypada 100. rocznica urodzin.

Tadeusz Różewicz

(ur. 9 października 1921 w Radomsku, zm. 24 kwietnia 2014 we Wrocławiu).

Poeta, dramatopisarz, scenarzysta filmowy, prozaik, satyryk, tłumacz poezji węgierskiej. Jeden z najwszechstronniejszych i najbardziej twórczych kontynuatorów literackiej awangardy w kraju i na świecie. Wielokrotnie wymieniany jako kandydat do Nagrody Nobla.

Był członkiem Stowarzyszenia Pisarzy Polskich; laureatem licznych nagród literackich, między innymi Nagrody Poetyckiej *Silesius* przyznawanej we Wrocławiu za dokonania w dziedzinie literatury środkowoeuropejskiej i wschodniej.

W 1991 r. Różewiczowi nadano tytuł Honorowego Obywatela Miasta Radomska, w 1999 r. został laureatem Nagrody Literackiej im. Władysława Reymonta za „twórczość całego życia”. Jest laureatem wielu wyróżnień, nagród i odznaczeń, wśród których są, między innymi Krzyż Wielki Orderu Odrodzenia Polski, nagroda *Nike* przyznana w 2000 r. za tom poetycki *Matka odchodzi*, Europejska Nagroda Literacka, przyznana w 2008 r. w Strasbourgu, Złoty Medal „Zasłużony Kulturze Gloria Artis” oraz Nagroda specjalna Polityki „Kreator kultury 2010”.

Tytuł doktora honoris causa ASP we Wrocławiu otrzymał w 2007 r.

Dzieła Tadeusza Różewicza przetłumaczono na 49 języków.

CYTATY

Tadeusz Różewicz

*Malarze byli i są dla mnie czarodziejami,
a ich pracownie miejscami magicznymi...*

Najlepiej widzę, kiedy zamknę oczy.

*A jak wyjdzie śmiesznie? Ludzie pośmieją się i koniec.
Wielkość nie boi się śmieszności.*

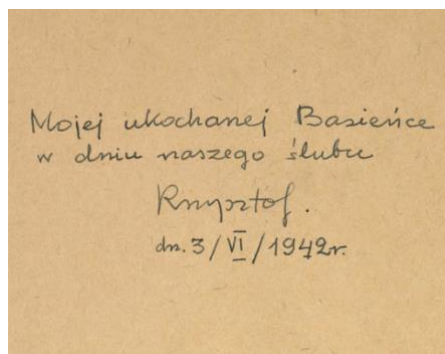
Długo wędrowałem, zanim doszedłem do siebie.

Krzysztof Kamil Baczyński

Tekst uchwały:

„W uznaniu zasług Krzysztofa Kamila Baczyńskiego dla polskiej sztuki, dla polskiej niepodległości i polskiej kultury. [...]

Sejm Rzeczypospolitej oddaje hołd innym przedstawicielom poetów pokolenia Kolumbów poległym w trakcie okupacji niemieckiej - Tadeuszowi Gajcemu, Janowi Romockiemu, Zdzisławowi Stroińskiemu, Józefowi Szczepańskiemu i Andrzejowi Trzebińskiemu”.

Krzysztof Kamil Baczyński najwybitniejszy przedstawiciel poetów czasu wojny, pokolenia Kolumbów, młodych ludzi którzy aktywnie uczestniczyli w walce z hitlerowskim okupantem.

W 2021 r. przypada 100. rocznica urodzin.

Krzysztof Kamil Baczyński

(ur. 22 stycznia 1921 w Warszawie, zm. 4 sierpnia 1944 tamże)

Ucząc się w Państwowym Gimnazjum im. Stefana Batorego działał w Związku Niezależnej Młodzieży Socjalistycznej „Spartakus”, półlegalnej organizacji uczniów szkół średnich pod patronatem PPS i był współredaktorem jej pisma "Strzały". W roku rozpoczęcia drugiej wojny światowej zdał egzamin maturalny. Po utworzeniu getta w Warszawie, został z matką po stronie aryjskiej, biorąc na siebie ryzyko rozstrzelania na miejscu, w razie wykrycia żydowskiego pochodzenia.

Od 1940 r. publikował konspiracyjne tomiki wierszy (m.in. pod pseudonimem Jan Bugaj), a także anonimowo w podziemnych antologiach i czasopismach ("Dzień Warszawski", "Miesięcznik Literacki"). Od jesieni 1942 r. studiował polonistykę na tajnych kompletach Uniwersytetu Warszawskiego. Podczas okupacji był związany pismem „Płomienie” oraz miesięcznikiem „Droga”, który tworzyła grupa młodzieży akademickiej.

W lecie 1943 r. wstąpił do Harcerskich Grup Szturmowych AK, został podchorążym Armii Krajowej, podharcmistrzem Szarych Szeregów. Od lipca 1943 r. był zastępcą dowódcy 3 plutonu 3 kompanii batalionu "Parasol" Armii Krajowej. W momencie wybuchu powstania warszawskiego nie zdołał dotrzeć do swojego plutonu. Walczył w pobliżu Placu Teatralnego, gdzie zginął.

CYTATY

Krzysztof Kamil Baczyński

Trzeba uważać: czas się zbyt łatwo w przeszłość zamienia.

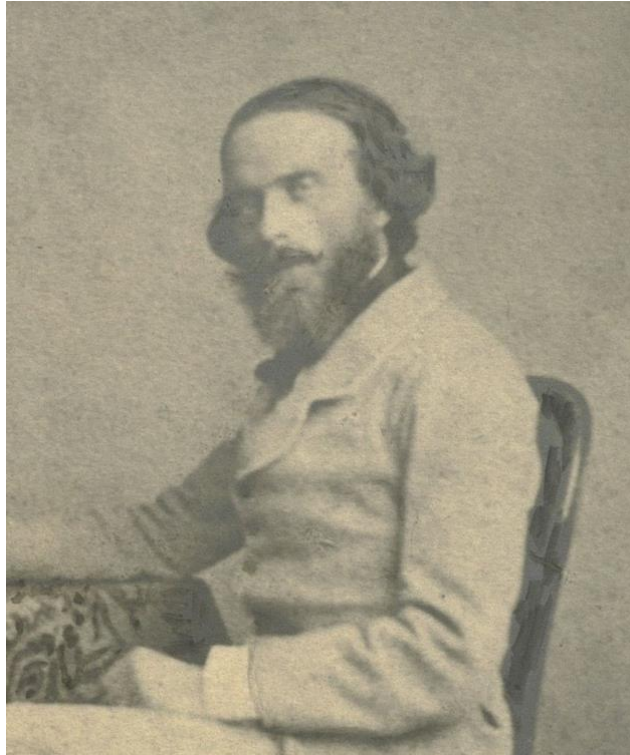
*Zanim padłeś, jeszcze ziemię przeżegnałeś ręką.
Czy to była kula, synku, czy to serce pękło?*

*A otóż i macie wszystko.
Byłem jak lipy szelest,
na imię mi było Krzysztof,
i jeszcze ciało – to tak niewiele.*

Cyprian Kamil Norwid

Tekst uchwały:

„Twórczy wkład Norwida w nowoczesną polską literaturę, a szerzej w polską kulturę, jest ogromny, na wielu polach decydujący. W uznaniu zasług dla polskiej sztuki, dla polskiego życia umysłowego i polskiej kultury”.

A stylized, cursive signature of the name 'Norwid' in black ink on a white background. The signature is written in a fluid, handwritten style with a long, sweeping underline.

Cyprian Kamil Norwid wybitny poeta, dramaturg, prozaik i myśliciel, a także artysta sztuk pięknych. W twórczości swej Norwid odwoływał się do narodowej i ogólnoeuropejskiej tradycji, a zarazem był odważnym nowatorem.

W 2021 r. przypada 200. rocznica urodzin.

Cyprian Kamil Norwid

(ur. 24 września 1821 w Laskowie-Głuchach, zm. 23 maja 1883 w Paryżu)

Właściwie Cyprian Ksawery Gerard Walenty Norwid herbu Topór – polski poeta, prozaik, dramatopisarz, eseista, grafik, rzeźbiarz, malarz i filozof. Często uznawany za ostatniego z czterech najważniejszych polskich poetów romantycznych. Był niedoceniany za życia, bezkompromisowy i konsekwentny w swoich poglądach.

Twórczość Norwida doczekała się odkrycia dopiero w roku 1897 r., kiedy to na tom "Poezji" natrafić miał przypadkowo Zenon Przesmycki-Miriam. Pełna edycja "Pism wszystkich" Norwida ukazała się jednak dopiero w latach 1971-1976.

W 2001 roku odbył się symboliczny pochówek Norwida na Wawelu w Krypcie Wieszczów.

W swym ostatnim liście napisał: *Cyprian Norwid zasłużył na dwie rzeczy od Społeczeństwa Polskiego: to jest aby oneż społeczeństwo nie było dlań obce i nieprzyjazne.*

CYTATY

Cyprian Kamil Norwid

Jętkły głuche kamienie. Ideal sięgnął bruku.

Ojczyzna - to wielki zbiorowy obowiązek.

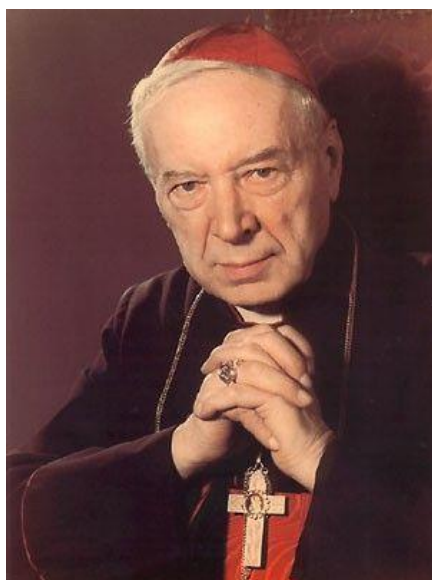
*Do kraju tego, gdzie kruszynę chleba
Podnoszą z ziemi przez uszanowanie
Dla darów Nieba....
Tęskno mi, Panie...*

*Do kraju tego, gdzie winą jest dużą
Popsować gniazdo na gruszy bocianie,
Bo wszystkim służą...
Tęskno mi, Panie...*

Kardynał Stefan Wyszyński

Tekst uchwały:

„Prymas Tysiąclecia w swojej działalności kapłańskiej zwracał uwagę na przyrodzoną godność człowieka, z której wypływają wszelkie prawa. Był nie tylko głosicielem uniwersalnych wartości chrześcijańskich, ale także mężem stanu, który mawiał *Kocham Ojczyznę więcej niż własne serce*. Służył Polsce i występował w jej imieniu, domagając się od komunistycznych władz poszanowania wolności religijnej i broniąc polskiej kultury. Podkreślał konieczność zrozumienia znaczenia wolności narodu, która dla każdego obywatela winna być wielkim darem i rzeczywistą wartością. [...] Swoje nauczanie kardynał Stefan Wyszyński opierał na człowieku, którego dobro powinno być centrum życia społecznego i gospodarczego każdej społeczności.”

✝
Stefan Karol Wyszyński

Kardynał Stefan Wyszyński, uważany jest za jednego z największych Polaków XX wieku, zwany „Prymasem Tysiąclecia”. Był mężem stanu, obrońcą praw człowieka, narodu i Kościoła, doktorem prawa kanonicznego, kaznodzieją, publicystą oraz kapelanem duszpasterstwa Wojska Polskiego. Twórca akcji duszpasterskich: Jasnogórskich Ślubów Narodu Polskiego i Wielkiej Nowenny Tysiąclecia. Był pod stałą obserwacją funkcjonariuszy UB i SB oraz internowany przez władze komunistyczne PRL. Pośmiertnie odznaczony Orderem Orła Białego.

W 2021 r. przypada 40. rocznica śmierci, a także 120 rocznica urodzin.

Kardynał Stefan Wyszyński

(ur. 3 sierpnia 1901 w Zuzeli, zm. 28 maja 1981 w Warszawie)

Prymas Wyszyński cieszył się wielkim szacunkiem w kraju i poza jego granicami. Konferencja Światowej Unii Demokratów postulowała przyznanie mu nagrody Nobla za walkę o poszanowanie praw ludzkich. Miał też ogromny udział w wyborze kard. Karola Wojtyły na Stolicę Piotrową. Jan Paweł II wspominał: *Byłem świadkiem Jego posłannictwa, Jego heroicznego zawierzenia. Jego zmagania i Jego zwycięstwa.*

Początkowy okres jego prymasostwa przypadł na czas konfrontacji państwo – Kościół. W latach 1953–1956 Wyszyński był internowany. W tym czasie narodził się pomysł idei Wielkiej Nowenny, mającej przygotować wiernych do obchodów Milenium Chrztu Polski.

Dzięki jego inicjatywie papież Paweł VI ogłosił Maryję Matką Kościoła.

Był przewodniczącym Konferencji Episkopatu Polski oraz uczestnikiem czterech konklawe (wybory: Jana XXIII, Pawła VI, Jana Pawła I i Jana Pawła II). Był także jednym z inicjatorów „Orędzia biskupów polskich do biskupów niemieckich” w 1965 r.

Tytułem doktora honoris causa obdarzyło go kilkanaście uczelni.

Był autorem wielu publikacji, głównie z dziedziny katolickiej nauki społecznej.

CYTATY

Kardynał Stefan Wyszyński

Nie trzeba oglądać się na innych, na tych lub owych, [...] żądając od nich, aby się odmienili. Każdy musi zacząć od siebie, abyśmy prawdziwie się odmienili.

(...) szczęśliwy człowiek, który jest z siebie niezadowolony, bo to jest punkt wyjścia.

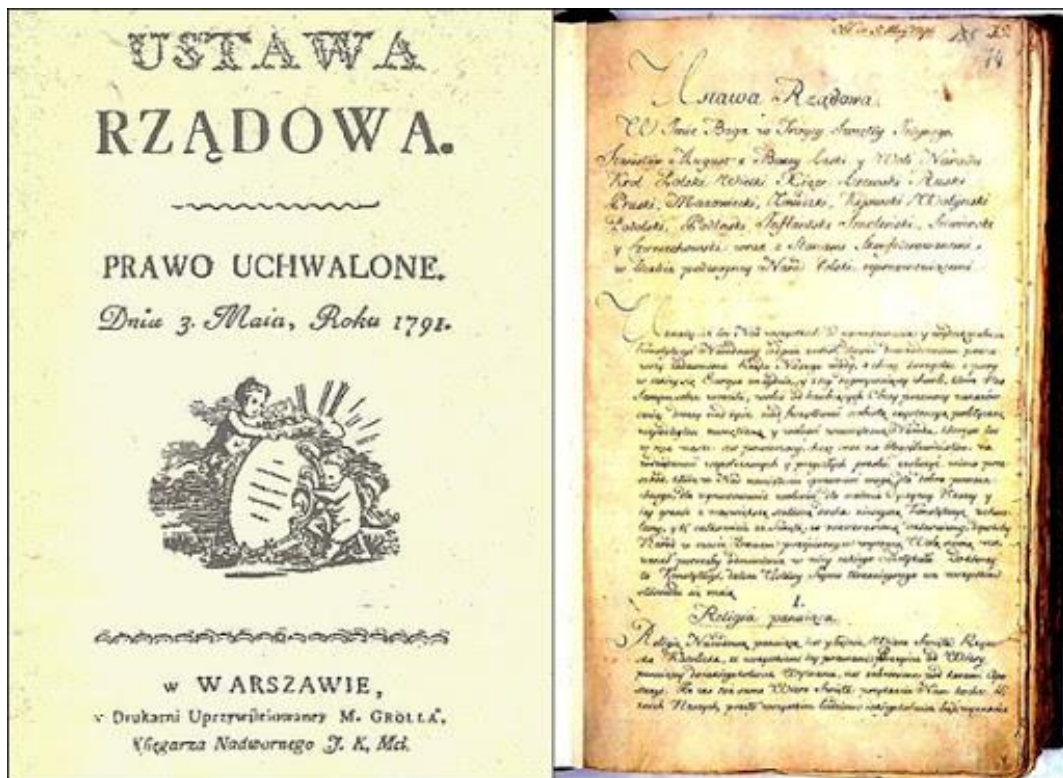
Choćbyś przegrał całkowicie zbij się, zgarnij, dźwignij, zacznij od nowa! Spróbuj budować na tym co w tobie jest z Boga.

Człowiek ujawnia swoją osobowość w sposobie traktowania innych.

Konstytucja 3 Maja

Tekst uchwały:

„Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, świadomy znaczenia Konstytucji 3 Maja jako ważnego elementu pamięci zbiorowej, oddając hołd wszystkim, którzy przyczynili się do powstania tego wiekopomnego aktu – myślicielom politycznym, posłom na Sejm Czteroletni, przedstawicielom ówczesnego obozu patriotycznego oraz pokoleniom Polaków, których niezłomna walka pozwoliła na przetrwanie lat niewoli i odzyskanie niepodległości, zachęca do refleksji nad dziedzictwem Konstytucji 3 Maja współcześnie”

Uchwalony w 1791 r. przez Sejm Królestwa Polskiego i Wielkiego Księstwa Litewskiego akt wprowadził trójpodział władzy, niósł gwarancje swobód obywatelskich, tradycje chrześcijańskie, tolerancję i wartości Oświecenia. Konstytucja stanowiła dowód głębokiego patriotyzmu oraz zrozumienia spraw obywatelskich i społecznych.

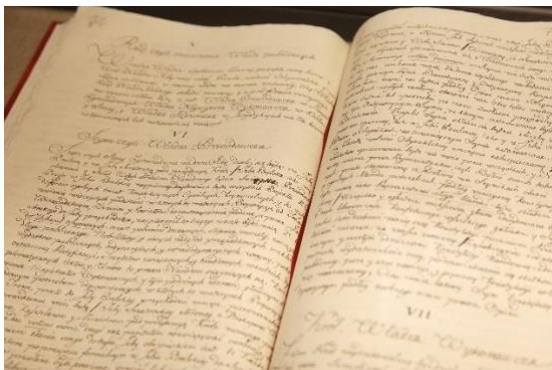
W 2021 r. przypada 230. rocznica uchwalenia Konstytucji 3 Maja.

Uchwalona 3 maja 1791 roku na Sejmie Czteroletnim – ustawa regulująca ustrój prawny Rzeczypospolitej Obojga Narodów była pierwszą w Europie i drugą na świecie nowoczesną konstytucją. Wprowadzała w Rzeczypospolitej ustrój monarchii konstytucyjnej – zachowywała stanową strukturę społeczeństwa, ale otwierała perspektywy dalszych przekształceń systemu państwowego.

Na jej podstawie przyjęto podział władz na prawodawczą, wykonawczą i sądowniczą, a także zniesiono m.in. liberum veto, konfederacje i wolną elekcję.

Choć Konstytucja 3 maja obowiązywała jedynie przez 14 miesięcy, była wielkim osiągnięciem narodu polskiego chcącego zachować niezależność państwową oraz zapewnić możliwość rozwoju gospodarczego i politycznego kraju.

Obecnie oryginał dokumentu przechowywany jest w Archiwum Głównym Akt Dawnych w Warszawie.

Fragment Konstytucji 3 Maja

[...] ceniąc drożej nad życie, nad szczęśliwość osobistą, egzystencję polityczną, niepodległość zewnętrzną i wolność wewnętrzną narodu, którego los w ręce nasze jest powierzony, chcąc oraz na błogosławieństwo, na wdzięczność współczesnych i przyszłych pokoleń zasłużyć, mimo przeszkód, które w nas namiętności sprawować mogą dla dobra powszechnego, dla ugruntowania wolności, dla ocalenia Ojczyzny naszej i jej granic z największą stałością ducha, niniejszą konstytucję uchwalamy i; tę całkowicie za świętą, za niewzruszoną deklarujemy, dopóki by naród w czasie prawem przepisany, wyraźną wolą swoją nie uznał potrzeby odmienienia w niej jakiego artykułu.